

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K
Tel. +45 33 92 00 00
Fax +45 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
Telex 31292 ETR DK
Telegr. adr. Etrangeres
Girokonto 300-1806
8. maj 2003

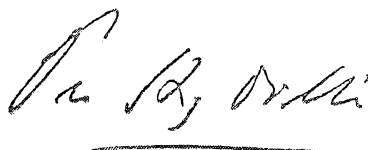
Bilag
1

Journalnummer
400.C.2-0

Kontor
EU-sekr.

Til underretning for Folketingets Europaudvalg vedlægges Beskæftigelsesministeriets grundnotat om det danske formandskabs forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejdstagernes udsættelse for fysiske agenser (elektromagnetiske felter og bølger).

Grundnotat

MODTAGET I UDENRIGSMINISTERIET/EU-SEKRETARIATET
DEN 8. maj 2003

mga/ldj
AIC(int)

14. april 2003

Sag nr. 7172-0035

Grundnotat om det danske formandskabs forslag til Europa Parlamentets og Rådets direktiv om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejdstagernes udsættelse for fysiske agenser (elektromagnetiske felter og bølger).

1. Indledning

Den 23. december 1992 fremlagde Kommissionen et forslag til direktiv om beskyttelse af arbejdstagerne i forbindelse med udsættelse for fire fysiske agenser, vibrationer, støj, elektromagnetiske felter og bølger samt optisk stråling (KOM (92) 560 endelig udg. SYN 449).

På basis af Kommissionens forslag fremlagde det tyske formandskab den 19. januar 1999 et ændringsforslag, som alene omfattede vibrationer. Samtidig fastlagde Rådet, at der efterfølgende skulle udarbejdes særskilte direktivforslag for de øvrige fysiske agenser omfattet af Kommissionens oprindelige forslag.

Den 18. januar 2001 fremlagde det svenske formandskab et forslag om støj.

Den 9. december 2002 fremlagde det danske formandskab et forslag om elektromagnetiske felter og bølger (15400/02 SOC 583).

2. Retsgrundlaget

Forslaget har hjemmel i Traktatens artikel 137 (2) og kan vedtages med kvalificeret flertal efter samarbejdsproceduren i Traktatens artikel 251. Der er således tale om et minimumsdirektiv, der tillader de enkelte lande at lægge sig på et højere beskyttelsesniveau end foreskrevet.

Forslaget er et særdirektiv i henhold til artikel 16 i Rådets direktiv 89/391/EØF om iværksættelse af foranstaltninger til forbedring af arbejdstagernes sikkerhed og sundhed under arbejdet (rammedirektivet).

3. Forslagets baggrund og indhold

Forslaget har til formål at beskytte arbejdstagerne mod de akutte risici, der er forbundet med udsættelse for elektromagnetiske felter og bølger, eller som opstår som en indirekte effekt af felterne.

Ved udsættelse for lavfrekvente felter frembringes indre strømme i kroppen, som, hvis de er tilstrækkeligt kraftige, stimulerer nerver og muskler. Ved radiofrekvente felter afsættes varme i vævet. Det kan medføre en forhøjet vævstemperatur, som kan forårsage forbrænding i dybden.

Kraftige statiske elektriske felter (området 0-1 Hz) kan medføre gnistudladninger. Meget tyder på, at kraftige gnister, som kan forekomme i forbindelse med industriel produktion kan være skadelige, - og herudover er der faren for uoverlagte bevægelser ifm chok-effekten.

Tidsvarierende elektromagnetiske felter inducerer strømme i ledende genstande, som befinder sig i feltet, og der kan som følge heraf opstå kontaktstrømme ved berøring.

Med hensyn til potentielle langtidspåvirkninger som følge af elektromagnetiske felter og bølger - som fx risikoen for kræft - findes der i dag ikke videnskabelig baserede normer.

Høje niveauer for elektromagnetiske felter og bølger findes især ved følgende arbejdsprocesser:

- produktion og distribution af elektricitet
- arbejde med eltog, svejseanlæg, induktionsovne til smeltning af metal mv.
- arbejde nær radiosendere og radaranlæg
- højfrekvenssvejsning af PVC-plast
- limhærdning af limtræ samt faconpresset finér til møbler
- arbejde med NMR-scannere samt apparater til medicinsk diatermi.

Direktivforslaget bygger på Kommissionens oprindelige forslag og svarer i øvrigt til direktiverne om hhv. vibrationer og støj for så vidt angår de generelle bestemmelser.

Det fremgår af direktivforslaget, at risikoen for udsættelse for elektromagnetiske felter skal elimineres ved kilden eller reduceres til et minimum. Der fastsættes aktionsværdier og grænseværdier. Arbejdsgiveren skal, hvis de fastsatte aktionsværdier overskrides, iværksætte foranstaltninger, så udsættelsen reduceres til et minimum. Foranstaltningerne kan være af teknisk eller administrativ art. Det kan eksempelvis dreje sig om valg af arbejdsudstyr, arbejdspladsernes udformning og indretning, valg af arbejdsmetoder samt begrænsning af eksponeringens varighed og styrke.

Arbejdstagerne skal gøres bekendt med aktionsværdierne og grænseværdierne, og de skal vide, hvordan man opdager og rapporterer tegn på skade. De skal endvidere gøres bekendt med, under hvilke omstændigheder, de har ret til helbredsundersøgelser. Sidst men ikke mindst

skal de oplæres i, hvordan arbejdet udføres, så udsættelse for elektromagnetiske felter og bølger minimeres.

s. 3/5

Som det også er tilfældet i direktiverne om støj og vibrationer, er det overordnede synspunkt, at der alene skal foretages helbredsundersøgelser, hvor der kan påvises en sammenhæng mellem arbejdstagernes udsættelse for elektromagnetiske felter og bølger og en identificerbar sygdom eller skade på helbredet. Endvidere skal det være sandsynligt, at sygdommen eller skaden stammer fra arbejdstagerens særlige arbejdsforhold, og der skal forefindes afprøvede teknikker til påvisning af sygdommene eller skaderne.

Forslagets grænseværditabel indeholder grænseværdier for både direkte og indirekte virkninger elektromagnetiske felter. Tabellen indeholder således både grænseværdier for absorption af elektromagnetisk energi i kroppen, inducerede strømme i kroppen og for kontaktstrømme. Forslagets aktionsværditabel indeholder aktionsværdier baseret på størrelsen af de elektromagnetiske felter, som måles uden for kroppen. Virkninger i kroppen kan ikke måles direkte, og beregnes normalt vha dosimetriske metoder ud fra feltniveauerne uden for kroppen.

Som det fremgår af direktivforslaget mangler der p.t. fælles standarder for såvel målinger som dosimetriske beregninger. Direktivforslaget ligger i mange henseender tæt op af ICNIRPs anbefalinger. Der er imidlertid tale om følgende afvigelser:

1. Definitionerne afviger i enkelte tilfælde fra ICNIRP's.
2. I grænseværditabellen er grænseværdierne for frekvenserne 10GHz - 300 GHz udtrykt ved SAR-værdier. ICNIRP anbefaler i stedet en grænse for "Power density" på 50 W/m^2 .
3. I aktionsværditabellen er aktionsværdien for elektriske felters styrke (0-1 Hz) givet som 20 kV/m, hvorimod ICNIRP ingen aktionsværdi har for disse felter.
4. Note 1 til aktionsværditabellen afviger fra ICNIRP, selvom tabellens aktionsværdier er de samme.

4. Nærheds- og proportionalitetsprincippet

I forbindelse med fremsættelse af sit oprindelige direktivforslag anførte Kommissionen, at alle medlemslandene enten har en særlig eller en generel lovgivning, der henviser til internationale normer for beskyttelse mod risici som følge af de former for fysiske agenser, der er omhandlet i direktivet.

Imidlertid er de nationale bestemmelser forskellige fra medlemsstat til medlemsstat og de har ikke samme dækningsområder. Der opstår således betydelige geografisk betingede uligheder.

Kommissionen anfører videre, at alle arbejdstagere inden for Fællesskabet har krav på en vis minimumsbeskyttelse af deres sundhed, især når disse som led

i det indre marked begiver sig fra en medlemsstat til en anden for der at udøve deres erhverv.

s. 4/5

Dette gør det berettiget at anvende EØF-Traktatens artikel 137, stk. 2 for i løbet af den videre udvikling at gennemføre en harmonisering af forholdene på dette område. Forslaget skønnes derfor at være i overensstemmelse med nærheds- og proportionalitetsprincippet.

5. Gældende dansk ret

Der findes ikke på arbejdsmiljølovens område specifikke regler eller grænseværdier. Området reguleres efter bekendtgørelserne om tekniske hjælpemidler og arbejdets udførelse suppleret med internationale standarder (ICNIRP's anbefalinger) samt diverse vejledningsmateriale, herunder særligt At-vejledning D.6.1.1 om ikke-ioniserende stråling.

For søfart og fiskeri findes arbejdsmiljøreglerne i lov om skibes sikkerhed m.v. For offshore-sektoren gælder lov om visse havanlæg. For luftfartsområdet gælder lov om luftfart. Direktivet skal for disse områder implementeres særskilt med hjemmel i ovennævnte love.

6. Høring

Forslaget blev drøftet på møde den 26. februar 2003 i EU-Specialudvalget for Arbejdsmarkedet og Sociale Forhold.

Der er fremkommet følgende bemærkninger til forslaget:

Dansk Arbejdsgiverforening påpeger, at de foreslåede juridisk bindende grænseværdier ikke kan måles/kontrolleres i praksis. Der er derfor af afgørende betydning, at det manglende bilag II indeholder vejledning og retningslinjer for vurdering af EMF-udsættelse samt, hvor det er nødvendigt, måle- og beregningsanvisning til grænseværdikontrol i arbejdsmiljøet. Da indholdet i bilag II er af så fundamental betydning for direktivets praktiske anvendelse, kan DA derfor ikke på det foreliggende grundlag tage endelig stilling til direktivforslaget.

Det er endvidere af afgørende betydning, at arbejdsgiveren almindeligvis selv kan stå for risikovurderingen (artikel 4). Det vil sige, at en kompetent person skal kunne gennemføre eksponeringsvurderingen. Eksponeringens kompleksitet og intensitet vil herefter være bestemmende for den nødvendige ekspertise. Udarbejdelse af en god vejledning til direktivet er derfor også af central betydning.

DA bemærker endvidere, at selv om direktivets overordnede kriterier for at stille krav om helbreds kontrol stort set er tilfredsstillende, vil gennemførelse af helbreds kontrol på EMF-området være helt uden mening.

LO vil foreslå følgende formulering i præamblen: "Der foreligger ikke videnskabelig valid dokumentation om de sundhedsmæssige følger ved længere tids eksponering for elektromagnetiske felter; forsigtighedsprincippet bør anvendes ved beskyttelse af arbejdstagernes sundhed; de forebyggende foran-

staltninger samt eksponerings- og aktionsværdier i direktivet om elektromagnetiske felter skal tage højde herfor.”

LO finder, at vedtagelsen af direktivet må føre til udvikling af grundlaget for dosimetrisk beregninger.

LO ønsker ikke overgangsperioder, dispensationsmuligheder og undtagelser indsat i EMF-direktivet, sådan som det er tilfældet med direktiverne om vibrationer (2002/44/EF) og støj (2003/10/EF).

CO-industri finder, at direktivet bør udvides til at omfatte påvirkning ved længerevarende ophold i elektromagnetiske felter. Endvidere foreslår CO-industri indført en grænseværdi på 0,2 Micro Tesla, eventuelt med en længere overgangsperiode.

FTF ønsker, at de særlige forhold i relation til gravide og ammende bør overvejes, og henviser i den forbindelse til, at gravide ikke bør give medicinsk kortbølgebehandling og ikke bør være nærmere end to meter fra apparatur, som andre betjener. FTF påpeger endvidere, at det ikke er ualmindeligt, at en radiosender eller en radar ejes af én part og serviceres af en anden. Direktivudkastet omtaler arbejdsgiverens ansvar, men FTF ønsker, at det sikres, at et ansvar ikke vil kunne risikere at hænge i luften mellem to arbejdsgivere.

7. Tidligere forelæggelse

Forslaget har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

8. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Forslaget vil ikke for arbejdsmiljølovens område kræve lovændringer, men det skønnes, at direktivet må gennemføres ved udarbejdelse af en særlig bekendtgørelse. Der skønnes ikke at være statsfinansielle konsekvenser.

9. Samfundsøkonomiske konsekvenser

Forslaget skønnes ikke at få samfundsøkonomiske konsekvenser.